

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Bjovulfs Drape eller det af Hr. Etatsraad Thorkelin 1815 udgivne angelsachsiske Digt

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Bjovulfs Drape eller det af Hr. Etatsraad Thorkelin 1815 udgivne angelsachsiske Digt", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_306_11-com-root.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

givet mig besvær, bryderi.

bemærkelsesværdige.

dvs. Bülow, se også indledningen til *Bjowulfs Drape*, afsnittet om mæcenen Johan Bülow.

traditionel betegnelse for en adelsmand.

bemærkelsesværdige.

lat., 'ejheller du skal forties blandt dem jeg besynger'. Citat fra Vergils *Æneide*, 7. sang, vers 733 (overs. Due 1996, s. 219).

lat., 'du, hvis hoved har fået fine grå hår' (overs. GV).

opgørelse over arbejdets fremadskriden.

gamle, ærværdige person; her: Grímur Jónsson Thorkelin.

stadig.

rimelig chance, sandsynlighed.

tilhørende adelsslægten Rantzau.

tilhørende adelsslægten Friis.

tilhørende adelsslægten Kaas.

kaldsret, dvs. (adelens) ret til at besætte embeder ved egne kirker og skoler.

traditionel betegnelse for en adelsmand.

mægtige, tapre.

skoledreng.

tilstå, bevilge.

endnu.

løsnen, frigørelse.

jf. ordsproget: "Ave er god, naar den kommer i Tide"; Mau 1879 nr. 366 og Grundtvig 1845, nr. 115. Ave betyder optugtelse eller disciplin.

sjællænder (folkeligt eller arkaiserende).

ikke.

tilslørede.

fordamper.

smålige kritikeres.

pedanteri.

dvs. ubrydeligt.

ganske vist.

småligheds ånd.

afgjort, bestemt.

fejl, mangler.

sikker.

overskuer.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

så dygtig til det angelsaksiske sprog.

i bedre orden.

Hovedfag kunne på Grundtvigs tid bruges i betydningen hovedsag, som det her evt. kan være en trykfejl for.

ganske vist.

belære.

oversigt.

bemærket.

Grundtvig spiller på ordenes lighed: Den holstenske recensent kan ikke læse dansk med tilstrækkelig forståelse. Det skyldes, at nok er det danske sprog blevet importeret til Holsten, men det er ikke blevet udbredt.

bemærkelsesværdig.

danske kongers.

huldsalige, vellidte.

rundt omkring.

gavn, støtte.

herfra.

angelsak., variant af ordet (e)aldorlēase, da. lederløs; forældreløs. Håndskriftet har aldor(l)ēase (Fulk m.fl. 2008, vers 1.587).

angelsak., lederløs; forældreløs.

som, ligesom.

rundt omkring.

vidt omkring.

alene.

skete, indtraf.

angelsak., neg.

alene.

angelsak., scef betyder neg.

skjult.

skibet, dvs. Noas ark, jf. 1 Mos 6-9.

underfuld, overnaturlig.

helt sikkert.

ligesom.

tid.

undtagen.

angelsak., sammensat af bēo (da. bi) og vulf (da. ulv). Også andre etymologier er mulige, se Fulk m.fl. 2008, s. 464 f.

bortset fra.

Håndskriftet har en lakune i teksten netop på dette sted (vers 62); pigenavnet er faldet ud og "elan

(akkusativ)" er det eneste, der findes af mandens navn. Tekstkritiske udgaver regner dog med, at der er tale om Onela.

helte, krigere.

bemærkelsesværdig.

bor.

ødemarken.

her: afkom.

misundelig.

helte, krigere.

i stedet for.

smertefulde, kvalfulde.

her: enkeltstående ord, der mangler deres bogstavrimende makker.

endnu.

helte, krigere.

dvs. helsen, godt helbred.

fornemme mænds, der forrettede tjeneste ved hoffet.

Det er ikke lykkedes at identificere en gudefigur med dette navn. Angelsak. wig (eller wīg) betyder krig, ufred.

I *Det Gamle Testamente* er 'Herre Zebaoth' (kaldet 'hærskarers Herre' i *Bibelen* 1992) et tilnavn til Gud i hans egenskab af kriger og konge.

angelsak., da.

angelsak., ve, ulykke.

angelsak., vel, godt.

modløse, fortvivlede.

gøtere. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

når.

havet (kenning, dvs. poetisk omskrivning).

helte, krigere.

krigstogt.

endnu.

helte, krigere.

angelsak., på rejse; havets (genitiv singularis).

formentlig en fejllæsning i afskriften. Ordet har ikke kunnet findes og er efter alt at dømme blot angelsak. eoletes.

angelsak., elg; rav hedder eohlsand på angelsaksisk.

strandvagten.

formentlig en fejllæsning, da ordet ikke eksisterer på angelsaksisk.

helte, krigere.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

dvs. thegn; hirdmand, fribåren mand, kriger.

således.

formål.

forstyrrelse, spektakel.

fejllæsning af Grundtvig, idet Thorkelins ordlyd, "cuplicor" (1815, s. 21) er tættere på originalen. Angelsak. cūð-líccor betyder åbenlyst, mens cūð betyder kendt (se vers 244 i Fulk m.fl. 2009 og Haarder 2001).

fast udtryk for god; gild betyder fortrinlig, brav, retskaffen.

angelsak., aldrig.

angelsak., undtagen.

angelsak., 'lyssky spioner' (overs. Haarder 2001, vers 253).

således.

indtil.

udenlandske, fremmede.

gøternes. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

At tage til sit sprog betyder at fremføre en udtalelse, at tale.

Thorkelins fejllæsning. Håndskriftet har i overensstemmelse med Grundtvig "se yldesta" (Fulk m.fl. 2008, vers 258). Haarders oversættelse har: 'den bedste iblandt dem' (2001, vers 258).

angelsak., 'den bedste iblandt dem' (overs. Haarder 2001, vers 258).

tillige.

fornemme mænd, der forrettede tjeneste ved hoffet.

vidt omkring i landet (et folkeviseudtryk).

uopsætteligt.

kongen over danerne.

give.

prangende.

strandvagten.

ganske vist.

angelsak., jeg.

angelsak., jer (akkusativ og dativ pluralis af þū, da. du).

angelsak., os (sideform til dativ pluralis af wē, da. vi/os).

angelsak., os (akkusativ og dativ pluralis af wē, da. vi/os).

angelsak., jer (sideform til akkusativ pluralis af þū, da. du).

gøterne. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

udfoldelse af pragt, praleri.

folkestuen, dvs. tjenestefolkernes opholdsrum.

ordsprog, jf. Mau 1879 nr. 10.278 og Grundtvig 1845 nr. 1.090.

dvs. dattersøn, barnebarn.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

gøterkongen. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

gøtiske. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

føres ind, få foretræde.

trængsler, plage.

angelsak., vandmonstre (nøkker).

Thorkelins tekst har, som Grundtvig anfører, fejlagtigt "Inceras" (1815, s. 34).

angelsak., 'lader hånt om våben' (overs. Haarder 2001, vers 434).

kunsthærdige.

angelsak., at æde, spise.

angelsak., æder, spiser (3. person singularis).

kongen over danerne.

gøterne. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

passer, udfører.

helte, krigere.

allerede.

larm, praleri.

fornemme mænd, der forrettede tjeneste ved hoffet.

højeste embedsmand i de nordiske riger i middelalderen.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 6.604 og Grundtvig 1845, nr. 1.801. Det betyder, at man har det meste i munden og ikke så meget i gerningen.

to-tal; grammatisk form, som betegner et antal af to.

angelsak., en, som brækker noget; lovovertreder. Håndskriftet har propriet Breca eller en bøjningsform heraf (Fulk m.fl. 2008, fx vers 506 og 583).

slægtninge, efterkommere.

gøten. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

her: kapsvømning.

lat., 'med et gran salt'.

også.

sagn, som stammer fra oldtiden.

følge sit eget hoved.

umærkeligt.

de bogstavrimende bogstaver (allitterationerne).

alt andet end.

Første stavelse i propriet Wealh-pēo kan på angelsaksisk betyde keltisk eller udenlandsk.

den oldengelske skjald, digter.

uopsætteligt.

gøten. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

betrør.

aflægge.

heltene, krigerne.

helt, kriger.

fanget i Bjovulfs faste hænder.

således.

helte, krigere.

Grundtvig påpeger en fejl hos Thorkelin, som deler ordet hilde-deor (Fulk m. fl. 2008, vers 834) i to og oversætter første del med Hygæa (1815, s. 64). Hilde betyder på angelsaksisk kamp eller krig.

angelsak., modig i kamp.

fodspor.

konge over danerne.

sagn, som stammer fra oldtiden.

Thorkelins fejlæsning af Fitela (1815, s. 68, linje 11).

angelsak., 'onkel [til] sin nevø'. Haarders oversættelse har: 'onkel til nevø (2001, vers 881).

ty. onklen [til] sin nevø.

angelsak., onkel sin.

slange; drage.

slangens; dragens.

huldsalig, vellidt.

angelsak., 'på mjødhalsfærden med et følge af kvinder' (overs. Haarder 2001, vers 924).

vidunderlige, forunderlige.

de fornemme mænds, der forrettede tjeneste ved hoffet.

fejl, mangler.

af kostbart, guldindvævet stof.

med skæfte af guld.

omviklet.

forkortelse for lat. sequela, (og) følgende.

angelsak., 'omsat med bånd' (overs. Haarder 2001, vers 1.031).

endvidere.

krigstogt.

helt, kriger.

Grundtvig antager fejlagtigt ud fra Thorkelins ordlyd "sefær" (1815, s. 82), at her er tale om en person. Håndskriftet har imidlertid halvverset "ða hīe se fæer begeat" (Fulk m.fl. 2008, vers 1.068). Haarders oversættelse har: 'da faren var over dem' (2001, vers 1.068).

halvdelen.

fejl, mangler.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Grundtvig antager fejlagtigt ud fra Thorkelins ordlyd "sefær" (1815, s. 82), at her er tale om en person. Håndskriftet har imidlertid halvverset "ða hīe se fǣr bēgeat" (Fulk m.fl. 2008, vers 1.068). Haarders oversættelse har: 'da faren var over dem' (2001, vers 1.068).

her: sveere. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

her: dronning over sveerne. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

forkortelse for tome, bind.

således.

denne gang.

angelsak., Hereriks nevø.

krigstogt.

anskueligt.

kongen over danerne.

halskæde.

I digtet eksisterer der ikke en borg af dette navn. Håndskriftet har "byrhtan byrīg" (Fulk m.fl. 2008, vers 1.199), som betyder mægtige borg.

krigstogtet.

det vanskeligste.

ordsprog; variant af Mau 1879 nr. 1.976.

helte, krigere.

forkortelse for lat. sequela, (og) følgende.

Som Grundtvig påpeger, læser Thorkelin (1815, s. 96, linje 21) "camp" for "Cäin".

angelsak., 'værdsatte hirdmand' (overs. Haarder 2001, vers 1.308).

Grundtvig prøver at oversætte de to første ord af Thorkelins "Trum holt wudu/ sece" (1815, s. 104, linje 18-19) og gør dem til et stednavn. Hele verset lyder i originalen "heorot hornum trum, holtwudu sēce" (Fulk m.fl. 2008, vers 1.369). Haarders oversættelse har: 'den hornstærke hjort, søger hen til skoven' (2001, vers 1.369).

bemærkelsesværdigt, påfaldende.

kirken i Trondheim, der havde ry for at være et af heksenes samlingssteder, som fx også Bloksbjerg.

helt, kriger.

begynde at tale på en måde, som er en helt værdig.

fornemme mænd, der forrettede tjeneste ved hoffet.

krigstogtet.

skrænten ned mod søen eller mosen.

kunsthærdig.

udformet som et svinehoved.

det vovelige spil, den dristige kamp.

gøterkongen. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

Som Grundtvig påpeger, læser Thorkelin (1815, s. 112, linje 19) "stole" for "stæle".

angelsak., sted, position (dativ).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

angelsak., sted, position; stald.

ty., sted.

Grundtvig forholder sig til Thorkelins "Ealde lafe" (1815, s. 62, linje 7). Håndskriftet har her det samme, "ealde lāfe", som ikke er et proprium (Fulk m.fl. 2008, vers 795). Haarders oversættelse har: 'som svang deres slægtsværd' (2001, vers 795).

også.

kongsgård, hal.

gøternes. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

opgive.

her: blanke; almindelig epitete til sværd, jf. folkeviseudtrykket 'brune brand' som betegnelse for et sværd.

helt, kriger.

gøtens. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

angelsak., 'i samlingen' (overs. Haarder 2001, vers 1.557). Det kunne også betyde 'blandt krigsudstyret'.

tungt.

skæftet, håndtaget.

rundt omkring.

angelsak., hoved.

her: ordbøger.

efterprøvning.

også.

fornemme mænd, der forrettede tjeneste ved hoffet.

gøterne. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

modtage.

gøtere. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

dvs. håndfang, sværdfæste.

konge over danerne.

blodtørstig.

således.

hedefuld, misundelig.

vendte.

Håndskriftet har på dette sted: "Ār-Scyldingum" (Fulk m.fl. 2008, vers 1.710), da. ære-skyldinger eller ære-skjoldunger (dativ pluralis).

bogstavrimende bogstav (allitteration).

prunkløse, simple.

helt, kriger.

endnu.

deles ud.

ægrer.

gøternes. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

gøtere. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

ydermere.

gråhårede pga. alder.

belæssede.

gavmildhed.

gøterne. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

gaver.

gøtiske. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

dvs. datter.

overstået.

udholde, døje.

også.

drister.

østgøtiske. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

dvs. datter.

gøterkongens. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

dvs. datter.

huldsalige, vellidte.

konge over danerne.

dvs. stundom, af og til.

dvs. datter.

dvs. kongen over danernes.

dvs. datter.

provokeres.

helt, kriger.

drister, vover.

dvs. datter.

Grundtvig søger at oversætte personnavnet Frēa-waru (Freavaru). Angelsak. Frēa betyder imidlertid herre eller konge, mens wær betyder værge, beskyttelse.

helte, krigere.

dvs. kongedatter.

Det danske ord for det gottonske folkeslag, som Grundtvig her sigter til, er hadubard (overs. Haarder 2001, s. 155). Det kommer af det angelsaksiske 'Heaðo-Beardan', som kan opløses i ordene heaðo, da. krig og beard, da. skæg. Frode og Ingeld hører til dette folk.

sådan.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

vildfarende.

forvansket.

dvs. datter.

angelsak., dyrebar, udsøgt (se evt. vers 2.050).

angelsak., 'det dyrebare dådsjern, hvor daner fældede ham, / de beherskede valpladsen, da Vidergyld var død' (overs. Haarder 2001, vers 2.050 f.).

overdragne landområder.

dvs. datter.

Trygve er Grundtvigs fordanskning af et ikke-eksisterende proprium, Thriowiig, idet han her fejlfortolker Thorkelins ordlyd "dohtor þrīo wicg" (1815, s. 163, lin 3). Håndskriftet har: "ðone þe him Wealhðeo geaf, / ðeod(nes) dohtor, þrīo wicg somod" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.173 f.). Haarder oversætter: 'som Vealtov gav ham, / høvdingedatteren, tre heste i tilgift' (2001, vers 2.173 f.).

angelsak., omvending, tilbagevending, forandring.

angelsak. Eowden er den samme som den saksiske gud Wothen eller Woden, der svarer til den nordiske Odin.

den lange, tynde stok ved hjælp af hvilken man kan springe langt, sætte over forhindringer o.l.; her i overført betydning.

den person, der oprindeligt har indsat numre på de enkelte sange i *Sangen om Bjovulf*.

lat., egl. af maskinen; overført: ud af intet.

gled.

person, der stammer eller har vanskeligt ved at tale flydende.

ordsprog, jf. Mau 1879 nr. 9.140 og Grundtvig 1845, nr. 2.420.

dvs. stundom, af og til.

angelsak. Personen er ikke angivet i originalen. Grundtvigs formodning bygger på Thorkelins ordlyd "Bearn hete / Svengeas fleoh" (1815, s. 166, linje 22 f.). Håndskriftet har imidlertid "hæleða bearna heteswengeas flē(a)h" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.224), som Haarder oversætter til 'flygtet for heltebørns fjendtlige hug' (2001, vers 2.224).

Personen er ikke navngivet i originalen. Grundtvigs formodning bygger på Thorkelins ordlyd: "Swa giomor mod / Gio liþo mænde" (1815, s. 169). Håndskriftet har imidlertid "Swa giomormod /glohdo mænde" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.267), som Haarder oversætter til 'Sådan sang han sorgfuld om sindets nød' (2001, vers 2.267).

det vides ikke præcist, hvilken linje Grundtvig sigter til.

helte, krigere.

helts, krigers.

angelsak., hest (sml. da. mær).

eng., solsort (egl. arkaisk skotsk: 'merle').

angelsak., forsvinder (3. person singularis).

angelsak. Hele verset lyder i Haarders oversættelse 'svinder bort med sin bærer. Brynjen af ringe' (2001, vers 2.260).

Personen er ikke navngivet i originalen. Grundtvigs formodning bygger på den tidligere udledning af et personnavn i Thorkelins tekst, se kommentar til Gjolid.

det bogstavrimende bogstav (allitterationen).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

angelsak., stærk-hjertet. Her er tale om et adjektiv, ikke et proprium.

Thorkelins tekst har, som Grundtvig anfører, fejlagtigt "steapa" (1815, s. 170). Håndskriftet har her et sammensat ord, "ūhtsceaða" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.271), da. morgen- eller natterovdyr.

Grundtvigs læsning er næsten korrekt, idet originalen for hele passagen har "Hordwynne fond / eald ūhtsceaða opene standan, / sē ðe byrnende biorgas seced" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.270-2.272). Haarders oversættelse har: 'Arvefjenden i mørket / så den skønne skat stå åben, / med flammende fangarme finder den højene' (2001, vers 2.270-2.272).

under.

efter.

Grundtvigs læsning er næsten korrekt, idet originalen har "pone þe him on sweofote" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.295). Haarders oversættelse har: 'som mens den hvilede havde voldt den mén' (2001, vers 2.295).

undlader, anser det for at være unødvendigt.

kongsgård, hal.

da (arkaiserende).

overgav.

angelsak., svømmede da (3. person singularis).

Som Grundtvig rigtigt påpeger, læser Thorkelin (1815, s. 177, linje 2) "swan ipa" for "swam dā".

her: sveerne. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

således.

sammen med elleve andre.

da (arkaiserende).

personen af ædel byrd, her: kongesønnen.

fortabte.

endnu.

her: sveerne. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

gøterne. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

således.

helte, krigere.

angelsak., Sverige.

kongen over friserne.

krigernæver.

heltens, krigerens.

angelsak., huger (tilhørende et frankisk folkeslag).

angelsak., hugere (tilhørende et frankisk folkeslag).

navn på folkeslag.

angelsak., hunner og hunnere (tilhørende et krigerisk mongolsk nomadefolk).

dvs. æg, knivsæg.

slange; drage.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

falder om, dør.

dvs. edderfråde, giftigt spyt.

slangen; dragen.

ordsprog, jf. Mau 1879 nr. 9.829 og Grundtvig 1845 nr. 2.622. 'De bårne' er her dem, man er i slægt med, mens 'de svorne' er dem, man har sværget sig i forbund med.

angelsak., vægmundinger.

Thorkelins tekst har, som Grundtvig anfører, fejltagtigt "on lean" (1815, s. 195). Håndskriftet har her "Onela" (Fulk m.fl. 2008, vers 2616).

Håndskriftet har her "Wēoxstānes" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.602), dvs. personnavnet Vigstan i genitiv.

helts, krigers.

blev delt ud.

slangen; dragen.

angreb.

fortabt.

mangelfuld, korrumperet.

gift.

alskens, alle slags.

vimpel eller drejelig metalplade (som en vejrhane) af guldtråde eller guld.

angelsak., gyldent banner.

vimpel eller drejelig metalplade (som en vejrhane) af guldtråde eller guld.

slange; drage.

ensomme.

helt, kriger.

vimpel eller drejelig metalplade (som en vejrhane).

angelsak., bægre.

også.

At ordet bun på datidens engelsk skulle kunne betyde smykker eller lignende har ikke kunnet verificeres.

på engelsk.

angelsak., bægre.

angelsak., bægre; karafler.

angelsak., skæbne; det, som er sket.

Som Grundtvig påpeger, læser Thorkelin (1815, s. 209, linje 12) "fyrd" for "wyrd".

endnu, stadig.

dragen.

også.

den fornemme, mægtige konge.

uddele.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

helte, krigere.

hellere.

ordsprog; jf. Mau 1879 1.506 og Grundtvig 1845 nr. 1.071, der begge bygger på 2 Makk 6,19. Heller betyder hellere.

endnu, stadig.

heltene, krigerne.

angelsak., at give, tilbyde, bebude. Som Grundtvig påpeger, lader Thorkelin (1815, s. 214, linje 26, ikke s. 216) trykke "beodan" for noget andet. Håndskriftet har på dette sted parallelformen "bīodan" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.892).

angelsak., bebude, forkynde.

angelsak., tilbyde, fremvise.

betydning.

banemand, drabsmand.

sorgfuld, ked af det.

Grundtvigs tvivl er berettiget. Håndskriftet har et længere syntagma, "Merewīoingas milts" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.921). Haarders oversættelse har: 'Merovingernes [...] venskab' (2001, vers 2.920 f.).

Grundtvigs forslag er ikke gangbart.

her: sveerne. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

har han ikke den mindste tillid til.

gøterne. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

Det pågældende sted (vers 3.151) er svært læseligt. Thorkelin (1815, s. 233, linje 22) har kun ordet "Heorde". I den tekstkritiske udgave lyder hele passagen: "swylce giōmorȝyd (Gē)at(isc) meowle / (æfter Bīowulfe b)undenheorde" (Fulk m.fl. 2008, vers 3.150 f.). Haarders oversættelse har: 'også den grædende gøterkvinde / istemte sorgsang, med opbundet hår' (2001, vers 3.150 f.).

angelsak., skat, kostbarhed.

angelsak., bryst-skat: bruges også om sindet, hjertet.

flygtede (gl. præteritum af fly).

resterne af gøternes hær. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

her: sveerne, Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

blive hugget ned ved sværd.

Thorkelins tekst har, som Grundtvig angiver, "Byrnan" (1815, s. 218) for angelsak. byman, se kommentar hertil.

angelsak., horn, trompet.

helte, krigere.

gøtere. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

her: sveere. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

dristede, vovede.

holde stand.

angelsak. Thorkelins tekst (Thorkelin 1815, s. 219) er tæt på originalens "Ongenþīo, ufor oncirde" (Fulk m.fl. 2008, vers 2.951). Haarders oversættelse har: 'Ongenteov trak sig højere op' (2001, vers 2.951).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Grundvigs læsning er ikke korrekt.

udvekslede.

her: sveernes konges. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

heltene, krigerne.

land, landområder.

dvs. datter.

angelsak., 'oldingens hærdragt' (overs. Haarder 2001, vers 2.988).

heltene, krigerne.

angelsak., (egl. āđ) ed.

angelsak., ligbål.

bortset fra.

også.

dvs. fager, smuk.

ensom.

heltenes, krigernes.

her: valpladsens ravn, dvs. den ravn, der efter slaget flyver hen over slagmarken for at finde lig at æde.

da (arkaiserende).

angelsak., slet ikke. Grundvigs læsning er ikke korrekt. Håndskriftet har "nalles", som er en sammentrækning af 'ne' og 'ealles' (Fulk m.fl. 2008, vers 3.019 og glossaret s. 416).

angelsak., i alt, i det hele taget.

Thorkelins tekst har, som Grundtvig angiver, fejlagtigt "reowdian" (1815, s. 224). Håndskriftet har "reordian" (Fulk m.fl. 2008, vers 3.025) .

angelsak., at tale; at spise.

Thorkelins tekst har, som Grundtvig angiver, fejlagtigt "herith" (1815, s. 224). Håndskriftet har "hē wiđ" (Fulk m.fl. 2008, , vers 3027).

angelsak., han med.

går (gl. præsens pluralis).

helte, krigere.

slange; drage.

fraværelse af, mangel på ret.

angelsak., få (adjektiv i genitiv pluralis). Håndskriftet har i overensstemmelse med Grundtvigs læsning "fēara" (Fulk m.fl. 2008, vers 3.061).

således.

enighed.

Thorkelins tekst er her, som Grundtvig påpeger, fejlbehæftet.

omkringboende.

tilsige, befale.

ægtkørsel, dvs. påtvungen kørsel for kongen.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

sammen med syv andre.

regnen af lanser og pile med metalspidser; krigsstunden (kenning, dvs. poetisk omskrivning).

mængden af flyvende pile; krigsstunden (kenning, dvs. poetisk omskrivning).

linjen af mænd, bevæbnede med skjolde (uægte kenning, dvs. poetisk omskrivning, formentlig Grundtvigs egen).

endnu.

angelsak., sorg, vrede, bekymring.

angelsak., trop, hird. Håndskriftet har i overensstemmelse med Grundtvigs læsning "cordre" (Fulk m.fl. 2008, vers 3.121).

angelsak., heste. Thorkelins tekst er her, som Grundtvig påpeger, fejlbehæftet (1815, s. 231, linje 16).

helt sikkert.

angelsak., sørger (3. person singularis).

angelsak., lagt, læsset.

Thorkelins tekst er her, som Grundtvig påpeger, fejlbehæftet (1815, s. 232, linje 15).

angelsak., lagt, læsset på en vogn.

tapre; herlige.

noget, som er reddet i sidste øjeblik; se også indledningen til *Bjowulfs Drape*, afsnittet om Oversættelsens forhistorie.

allerede tidligere.

således.

gerninger, handlinger.

slægt af helte, krigere.

indskudt; her nedladende.

gøternes. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

en sammenhængende allegori.

således.

medlem.

ganske vist.

det samme; således.

korstogshæren.

krigstogtet.

gang.

ganske vist.

midtpunktet, omdrejningspunktet.

midtpunkt, omdrejningspunkt.

hånede.

kampen mellem forskellige åndsretninger; kampen mellem det gode og det onde.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

som hører til eller stammer fra digteren Cædmon.

sejr over kongerne.

kolossalt.

anskueligt.

bemærkelsesværdigt.

særlige, specielle.

kundskab; videnskab.

vovestykke.

Allusion til 1 Mos 6,4, giganter fra græsk mytologi.

angreb.

skyggerids; noget uvirkeligt.

noget uvirkeligt, forgængeligt, uden (varig) værdi.

sådan.

brist, fejl i det kunstneriske.

uomtvistelige, sande.

bestemt.

her: sveernes. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

gøtiske. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

tillige.

Grundtvig antager fejlagtigt ud fra Thorkelins ordlyd "sefær" (1815, s. 82), at her er tale om en person. Håndskriftet har imidlertid halvverset "ða hīe se fǣr bēgeat" (Fulk m.fl. 2008, vers 1.068). Haarders oversættelse har: 'da faren var over dem' (2001, vers 1.068).

helte, krigere.

Her er ikke, som Grundtvig antager det, tale om en person. Håndskriftet har halvverset "ða hīe se fǣr bēgeat" (Fulk m.fl. 2008, vers 1.068). Haarders oversættelse har: 'da faren var over dem' (2001, vers 1.068).

strofe.

fornemme mænd, der forrettede tjeneste ved hoffet.

her: sveernes konger. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

kongerækker.

gøtiske. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

efterfølger.

helte, krigere.

navne på helte eller krigere.

her: sveerne. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

gøtiske. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

almindeligt kendte.

sagn, som stammer fra oldtiden.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Grundtvig sigter formentlig til værket *Af Upplendinga konungum* (da. 'Om Oplændingernes Konger' overs. C.C. Rafn 1829)), der er en meget kort saga om den norske del af den såkaldte Ynglingeæt.

strofe.

værket *Af Upplendinga konungum* (da. 'Om Oplændingernes Konger' overs. C.C. Rafn 1829)).

overleveret, overgivet.

egl. angelsak., en. Grundtvig synes dog at opfatte ordet som et personnavn. Det kan være Ane eller Ani, der optræder Suhms *Critiske Historie* (1781, se registret i bind 4, s. 15 og 17).

egl. angelsak., en (maskulinum og neutrum, dativ singularis). Grundtvig synes dog at opfatte ordet som et personnavn. Det kan være Anun, der optræder i Suhms *Critiske Historie* (1781, se registret i bind 4, s. 18).

gøtere. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

her: sveere. Sveerne var en folkestamme, som beboede Sverige nord for Götaland.

helte, krigere.

allerede.

gøtiske. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

flygtede (gl. præteritum af fly).

således.

krigstogtet.

forkortelse for lat. sequela, (og) følgende.

Det er ikke lykkedes at identificere en Hrodolac.

gøten. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

krigstogt.

egl. attuariernes, chattuariernes, chasuariernes eller hattuariernes. De udgjorde en germansk stamme, oprindeligt fra Hessen, som i løbet af 300-tallet slog sig sammen med bl.a. frankerne.

krigstogt.

også.

navnet på et frankisk folk (chattuarierne), der optræder i *Sangen om Bjovulf*.

angelsak. hetvar, dvs. tilhørende det frankiske folk, hetvarerne eller chattuarierne, der optræder i *Sangen om Bjovulf*.

egl. attuarierne, chattuarierne, chasuarierne eller hattuarierne. De udgjorde en germansk stamme, oprindeligt fra Hessen, som i løbet af 300-tallet slog sig sammen med bl.a. frankerne.

krigstogt.

endda.

sagn, som stammer fra oldtiden.

tidsregning.

bemærkelsesværdig.

sagn, som stammer fra oldtiden.

gøten. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

angelsak., ulv (egl. wulf).

gøtiske. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

som tilhører det angelsaksiske kongedømme, Mercia.

her: fra den del af Sverige, Svealand, der ligger nord for Götaland.

som både er ny og gammel.

talemåde, jf. Mau 1879 nr. 3.454.

synes.

dvs. hellere.

Anvendt litteratur

- Fulk, R.D., Robert E. Bjork & John D. Niles udg. (2008) *Klaeber's Beowulf and The Fight at Finnsburg*. Toronto, Buffalo & London
- Grundtvig, N.F.S. (1845) *Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. København
- Haarder, Andreas overs. (2001) *Sangen om Bjovulf*. København
- Mau, E. udg. (1879) *Dansk Ordsprogs-Skat*, bind 1-2. København
- Rafn, Carl Christian (1829) "Om Oplændingernes Konger" i *Nordiske Fortidssagaer*. København
- Thorkelin, Grímur Jónsson (1815) *De Danorum Rebus Gestis Secul. III & IV. Poëma Danicum Dialecto Anglosaxonica. Ex Bibliotheca Cottoniana Musaei Britannici*. København
- Vergil (1996) *Vergils Aeneide*, overs. Otto Steen Due. Viby